
Rätten till utbildning för Stockholms elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

- strukturbelopp, tilläggsbelopp och tillgänglighet

2020-03-18

Innehåll

- **Introduktion**
- **Våra barns situation – en npf-elevs verklighet**
  - Hur det går för dem i skolan och hur de mår
  - Behov versus tillgång
- **Lagkraven**
- **Våra förslag och synpunkter**
  - Kartläggning av tillgängligheten av lärmiljöerna
  - Strukturbidrag – en del av det kompensatoriska uppdraget
  - Tilläggsbelopp
- **Sammanfattning och nästa steg**

Innehåll

- Introduktion
- Våra barns situation – en npf-elevs verklighet
  - Hur det går för dem i skolan och hur de mår
  - Behov versus tillgång
- Lagkraven
- Våra förslag och synpunkter
  - Kartläggning av tillgängligheten av lärmiljöerna
  - Strukturbidrag – en del av det kompensatoriska uppdraget
  - Tilläggsbelopp
- Sammanfattning och nästa steg

Ett flertal lagar och konventioner slår fast:

Det finns en stark rätt till (likvärdig) utbildning för funktionsnedsatta elever!

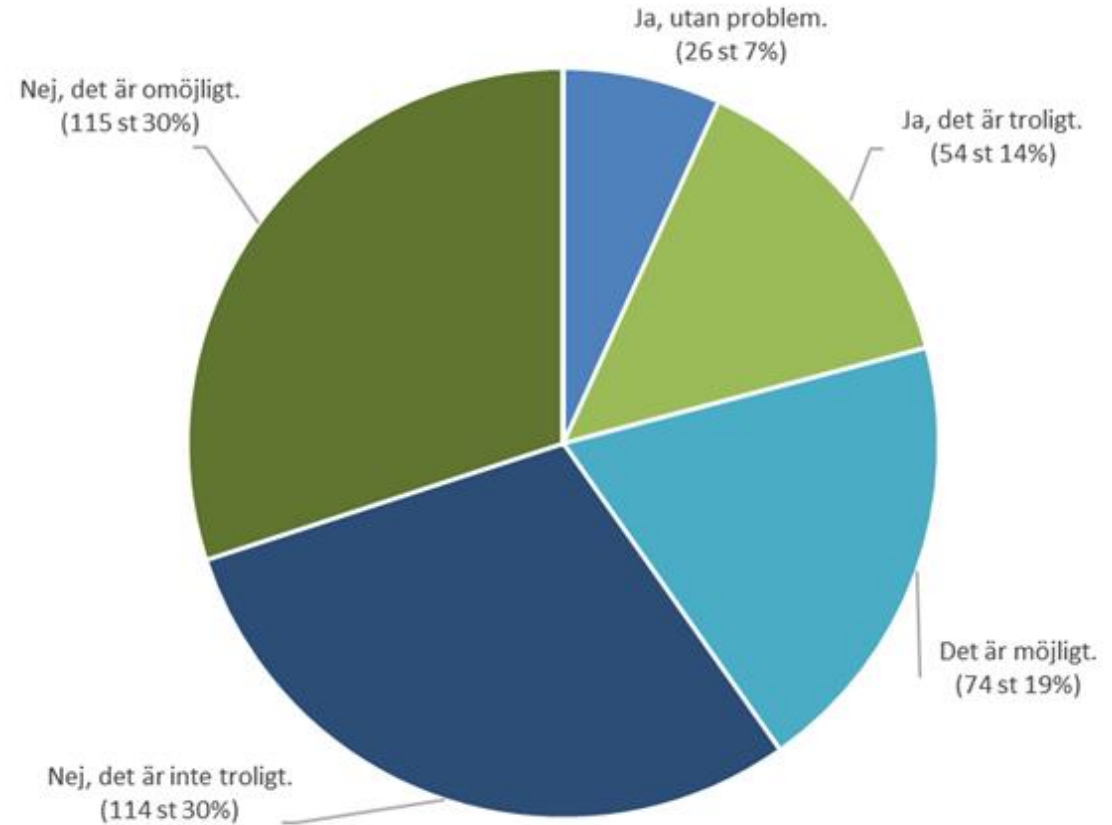
...men hur ser det ut?

Npf-eleverna når inte kunskapsmålen

Enkätfråga: Med nuvarande särskilda stöd kommer mitt barn klara grundläggande gymnasiebehörighet.

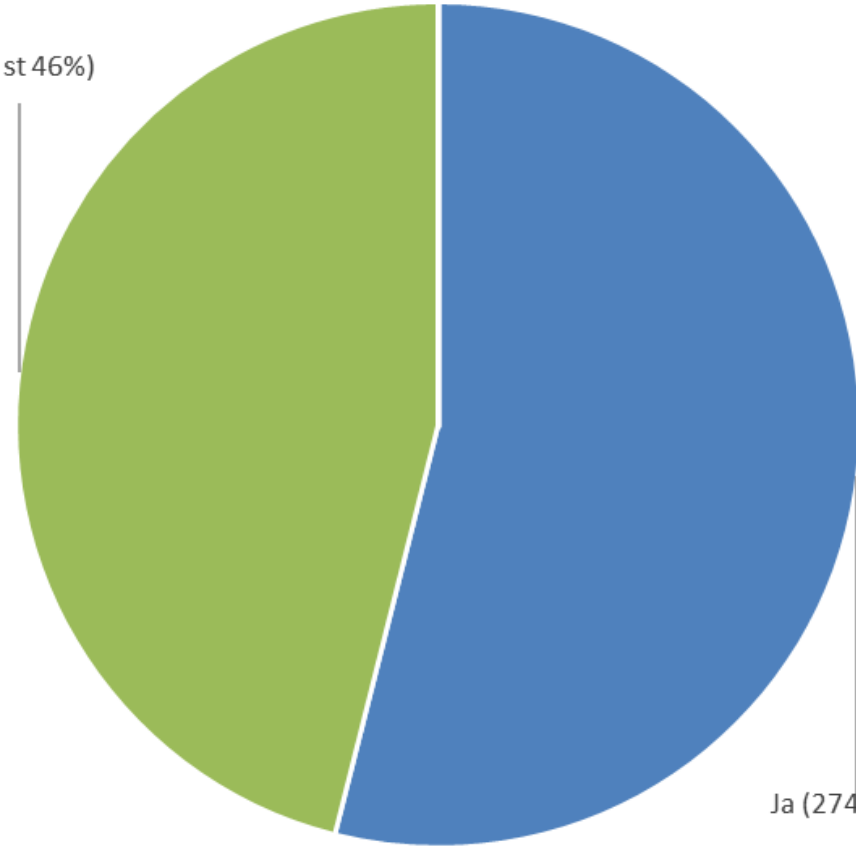
Baserat på Projekt Särskilt stöds brukarenkät våren 2019 med 550 svarande.

Npf-eleverna mår dåligt i den svenska skolan

Enkätfråga: Har ditt barn fått/får behandling för sin psykiska hälsa?

Nej (234 st 46%)

Ja (274 st 54%)

Baserat på Projekt Särskilt stöds brukarenkät våren 2019 med 550 svarande.

NPF-eleverna hamnar i problematisk skolfrånvaro

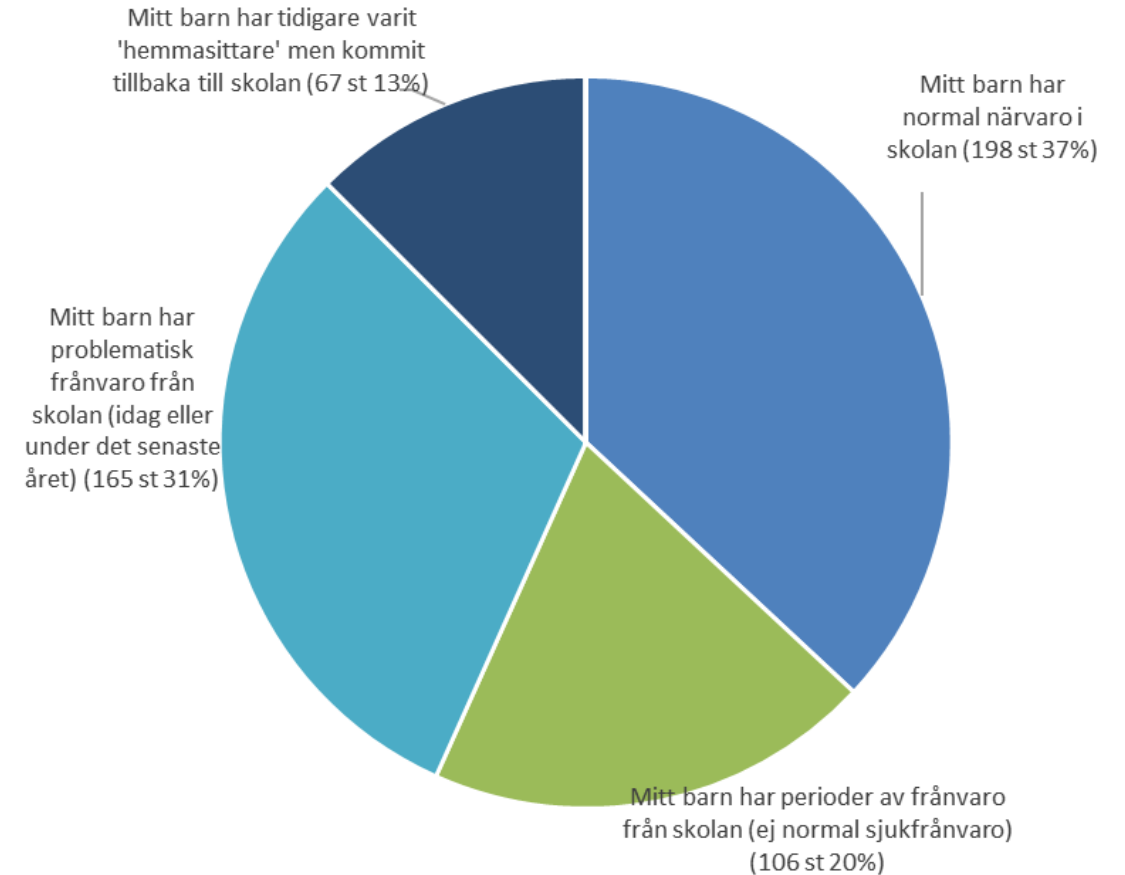
Enkätfråga: Hur är ert barns närvaro i skolan?

”Han var till slut bara 25 % i kommunala skolan. Då valde vi att flytta till en annan kommun där han idag går i privat anpassad skola med lärare som har kunskap om hur det är med barn som har autism. Jag bytte jobb i och med att vi flyttade och kan idag jobba. Var inte möjligt tidigare, var tvungen att ta hand om barnet som mådde så dåligt av den vanliga skolans miljö.

Förälder till barn med autism, 17 år

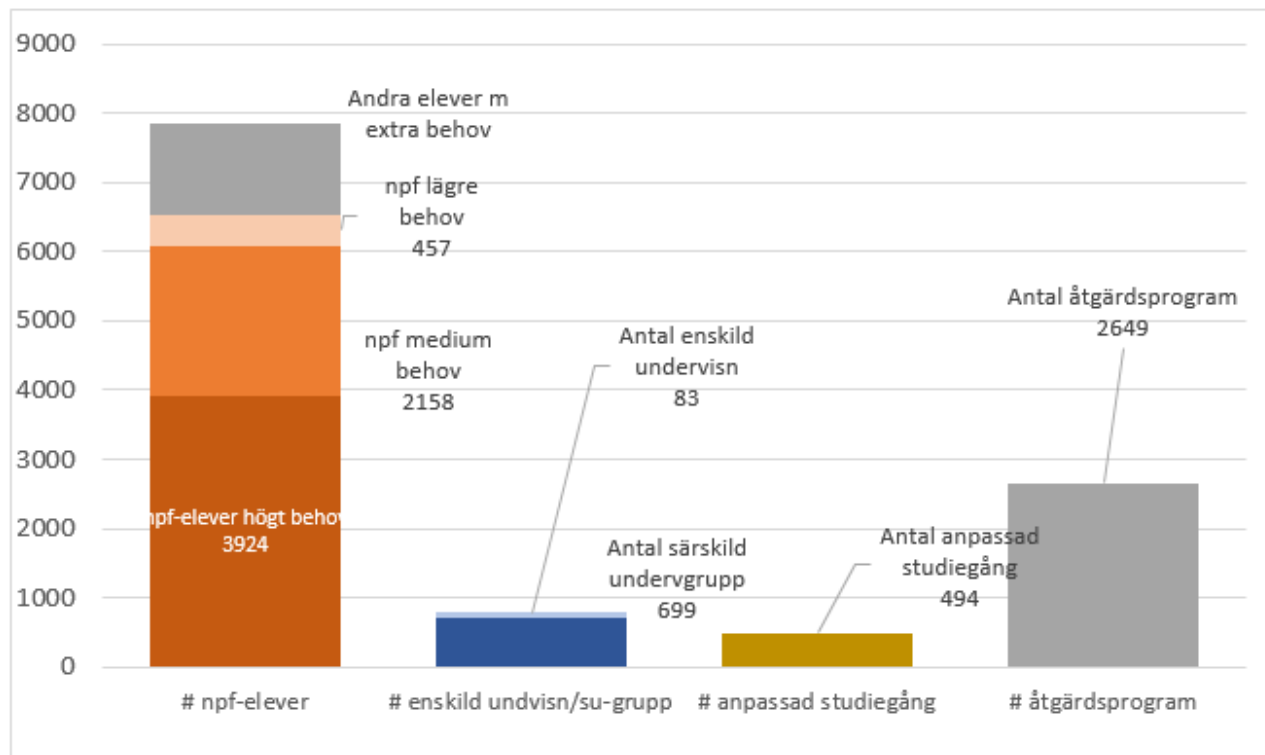
”I åk 1 var han hemma, mycket mycket illa däran. I slutet av höstterminen i åk 4 gick han 4 dagar i veckan. Övrig tid har vi haft ”återhämtningsdagar” när han varit utmattad. Gissningsvis i genomsnitt ca 3 dagar per månad.”

Förälder till barn med ADHD, 19 år

Det finns ett stort gap mellan behoven av särskilt stöd och tillgången på stöd i Stockholms skolor

Huvudman: STOCKHOLMS KOMMUN

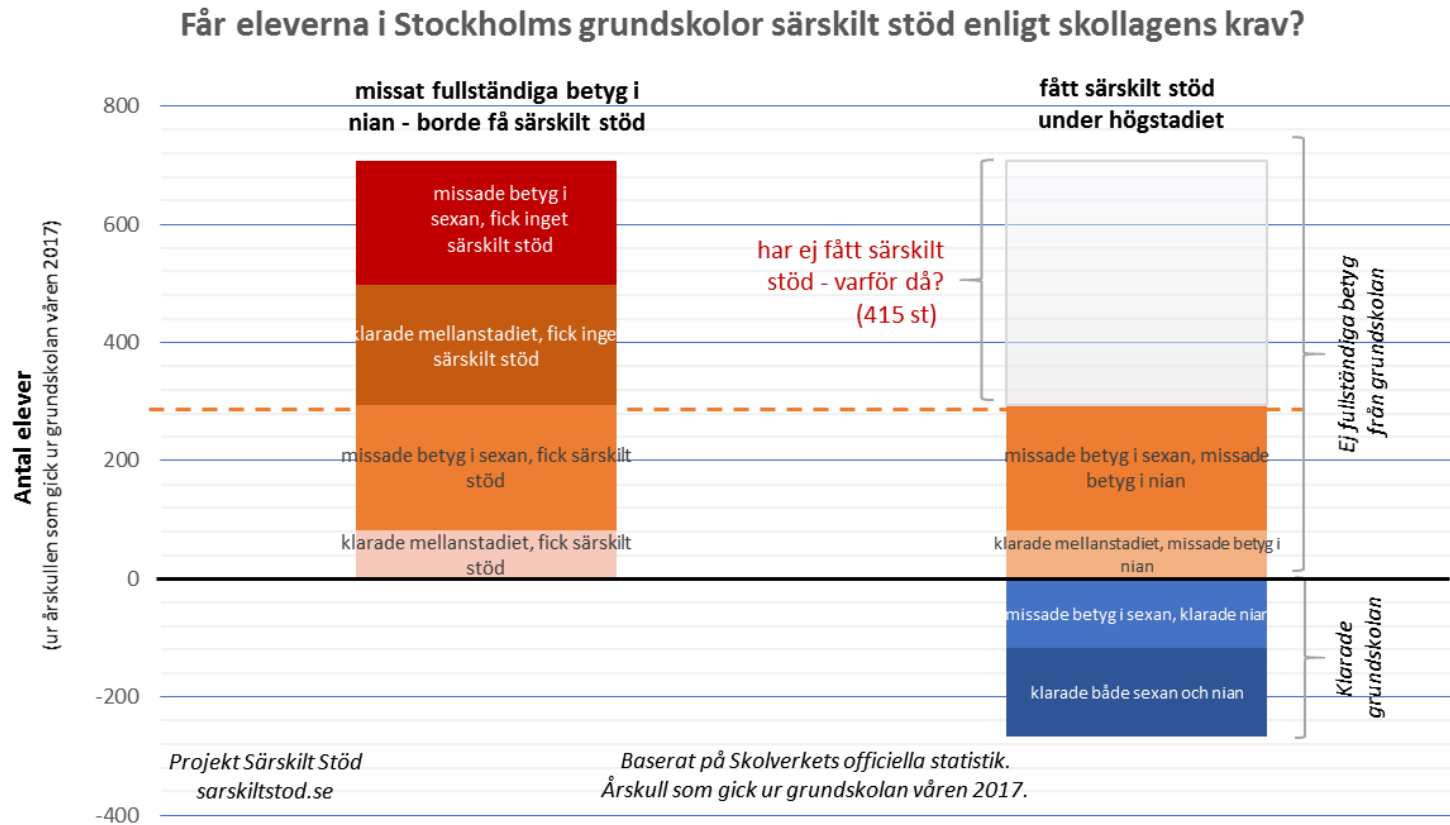

- npf-elever högt behov
- npf medium behov
- Antal anpassad studiegång
- Antal särskild undervisgrupp
- npf lägre behov
- Andra elever m extra behov
- Antal enskild undervisn
- Antal åtgärdsprogram

Ett stort antal elever som missar kunskapskraven får inget särskilt stöd, och misslyckas därefter med att uppnå gymnasiekompetens

400 Stockholms-elever/årskull får inte särskilt stöd under högstadiet trots att de missade kunskapskraven redan i åk 6 – vad kostar detta?

Innehåll

- Introduktion
- Våra barns situation – en npf-elevs verklighet
  - Hur det går för dem i skolan och hur de mår
  - Konsekvenser av utanförskap
  - Behov versus tillgång
- Lagkraven
  - Skollagen, diskrimineringslagen, barnkonventionen mfl
  - Stockholms egna regler
- Våra förslag och synpunkter
  - Kartläggning av tillgängligheten av lärmiljöerna
  - Strukturbidrag – en del av det kompensatoriska uppdraget
  - Tilläggsbelopp
- Sammanfattning och nästa steg

Vad säger skollagen? (sammanfattning)

Kommuners resursfördelning (Skollagen 2 kap 8b§)

Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Barnens och elevernas lärande och personliga utveckling (Skollagen 3 kap 2§)

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

Tilläggsbelopp (Skollagen 10 kap 39§)

Tilläggsbelopp ska lämnas för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd [...]

Tilläggsbeloppet för en elev i behov av särskilt stöd ska vara individuellt bestämt utifrån elevens behov.

Vad säger diskrimineringslagen?

Diskrimineringslagen 1 kap 4§

I denna lag avses med diskriminering

*[...] 3. **bristande tillgänglighet:** att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till*

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna,*
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt*
- andra omständigheter av betydelse”*

Utbildningsanordnarens arbete med aktiva åtgärder (Diskrimineringslagen 3 kap 16§)

Utbildningsanordnaren ska inom ramen för sin verksamhet bedriva ett arbete med aktiva åtgärder.

Arbetet med aktiva åtgärder hos en utbildningsanordnare som avses i 15 §2 och 3 ska omfatta

- antagnings- och rekryteringsförfarande,
- undervisningsformer och organisering av utbildningen,
- examinationer och bedömningar av studenternas prestationer,
- studiemiljö

Vad säger Stockholms egna styrande dokument?

Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022

<https://start.stockholm/globalassets/start/om-stockholms-stad/politik-och-demokrati/styrande-dokument/program-for-barnets-rattigheter-och-inflytande-i-stockholms-stad-2018-2022.pdf>

Fokusområden

Här anges fokusområden för stadens program och ett antal prioriterade frågor inom varje område.

1 Beslutsfattare och medarbetare ska beakta barnperspektivet och omsätta barnets rättigheter i alla beslut, uppdrag och i det dagliga arbetet

- 1.1 Varje verksamhet ska tillgodose barnets rätt till goda uppväxtförhållanden, hälsa och utveckling inom ramen för sitt uppdrag. Insatser mot barnfattigdom och socioekonomisk utsatthet ska särskilt prioriteras. Verksamheter som är centrala för att säkerställa barns rättigheter ska vara kända, tillgängliga och anpassade för barn.
- 1.2 Barnets bästa ska utredas och vara vägledande vid alla beslut och åtgärder som rör barn. Barnet ska få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Åsikterna ska ges betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.
- 1.3 Verksamheterna ska göra bedömningar av hur barnets bästa beaktas vid investeringar eller budgetbeslut inom alla områden och ska bedöma konsekvenser av sådana investeringar eller budgetbeslut.
- 1.4 Vid beslut eller åtgärder som avser barnets vårdnadshavare eller förälder ska barnets perspektiv och behov beaktas.
- 1.5 Barnets rättigheter ska stärkas genom samverkan mellan aktörer inom olika verksamheter och möjliggöra en helhetssyn på barnets behov och intressen.

2 Barns rätt till likabehandling och skydd mot diskriminering ska säkerställas

- 2.1 Alla barn ska bli respekterade och ha lika värde. Inget barn får diskrimineras på grund av barnets eller dess föräldrars eller vårdnadshavarens bakgrund, hudfärg, kön, sexuella läggning, språk, religion, åsikter, sociala ursprung eller funktionsnedsättning.
- 2.2 Alla barn ska ha likvärdiga förutsättningar att utvecklas till sin fulla potential. Hänsyn ska tas till att vissa barn har sämre förutsättningar att få tillgång till sina rättigheter än andra barn. Särskilda åtgärder kan vara nödvändiga att vidta för att jämna ut faktiska ojämlikheter och behov, både på kort och på lång sikt.
- 2.3 Stadens välfärd och service ska vara likvärdig för varje barn oavsett var i staden barnet bor eller var det är fött.
- 2.4 Alla barn ska bemötas likvärdigt. Stadens verksamheter ska bekämpa och förebygga fördomar, beteenden, språkbruk och bilder som har sin grund i föreställningen att det ena eller andra könet är överlägset eller underlägset eller i stereotypa könsmonster.
- 2.5 Alla barn ska nå kunskapsmålen i skolan.
- 2.6 Alla barn ska ha god psykisk hälsa.
- 2.7 Alla barn ska ha lika tillgång till stadens kultur, idrott och fritid.

Vad säger Stockholms egna styrande dokument?

Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018–2023

Fokusområden

Här anges fokusområden för stadens program och ett antal prioriterade frågor inom varje område.

2 Rätten till utbildning och att få det stöd som behövs för att nå kunskapsmålen

Personer med funktionsnedsättning ska ha jämlika möjligheter till utbildning av hög kvalitet i stadens alla skolformer, utifrån egna förutsättningar och behov.

2.1 Utbildningsmiljöerna ska vara tillgängliga för alla

Elever med funktionsnedsättning inom stadens alla skolformer ska få utbildning i tillgängliga utbildningslokaler och ges möjlighet att söka förskola och skola utan att diskrimineras och på jämlika villkor som andra elever.²³ Utbildningsmiljöerna ska vara anpassade så att alla elever oberoende av ålder, könstillhörighet och funktionsförmåga får likvärdig tillgång till utbildning.²⁴ De nya skolor som staden bygger ska vara tillgängliga för alla redan från början. I befintliga skolmiljöer ska tillgängligheten successivt förbättras.

2.2 Nödvisst stöd ska ges för att alla ska kunna tillgodogöra sig utbildning och nå kunskapsmålen

Elevers behov av stöd ska uppmärksammas och säkerställas så tidigt som möjligt inom förskolan och skolan. Elever med funktionsnedsättning ska få det stöd de behöver för att kunna nå kunskapsmålen och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så långt som möjligt. Digitala plattformar som används i undervisningen ska vara tillgängliga för alla. De som behöver det ska få tillgång till extra

²³ Stadens skolformer omfattar förskola, grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning, yrkeshögskola och SFI samt grundskola, gymnasieskola och LärVux.

²⁴ Skollag (2010:800) och diskrimineringslag (2008:567).

<https://start.stockholm/globalassets/start/om-stockholms-stad/politik-och-demokrati/styrande-dokument/program-for-tillganglighet-och-delaktighet-for-personer-med-funktionsnedsattning-2018-2023.pdf>

Innehåll

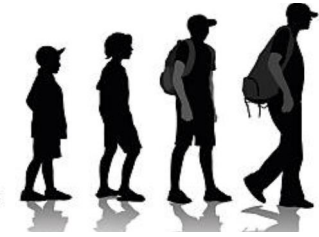
- Introduktion
- Våra barns situation – en npf-elevs verklighet
  - Hur det går för dem i skolan och hur de mår
  - Behov versus tillgång
- Lagkraven
- Våra förslag och synpunkter
  - Kartläggning av tillgängligheten av lärmiljöerna
  - Strukturbidrag – en del av det kompensatoriska uppdraget
  - Tilläggsbelopp
- Sammanfattning och nästa steg

Kartlägg hur det går för Stockholms elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Skaffa er fakta-underlag om hur det ser ut för npf-eleverna

- Hur många av npf-eleverna klarar gymnasiekompetens?
- Hur mår npf-eleverna?
- Det är ett krav att *"kartlägga tillgängligheten för lärmiljöer"* enligt diskrimineringslagen
- Det är också ett krav enligt er egna styrande dokument.

Hur ser skolresan ut för Stockholms npf-elever?

Vilka klarar inte kraven?
Varför?

'Funkisar'
som klarat kraven

Vad kan Stockholm lära sig?

”Strukturbidrag” – en väg framåt?

- Nuvarande reglering kring grundbelopp och tilläggsbelopp skapar osäkerhet kring hur skolan ska finansiera det särskilda stöd som npf-eleverna behöver.
- Kommunerna är ansvariga att fördela resurser efter elevernas behov.
- Kvarvarande skyldighet att stödja elever med omfattande behov.
- **Förslag:**
  - Använd faktaunderlaget till att utöka socioekonomiska strukturbidraget till att inkludera behov hos elever med funktionsnedsättningar.
  - Fördelningsnyckel skulle kunna vara antal elever med åtgärdsprogram.

Kommuners resursfördelning (*Skollagen 2 kap 8b§*)

Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

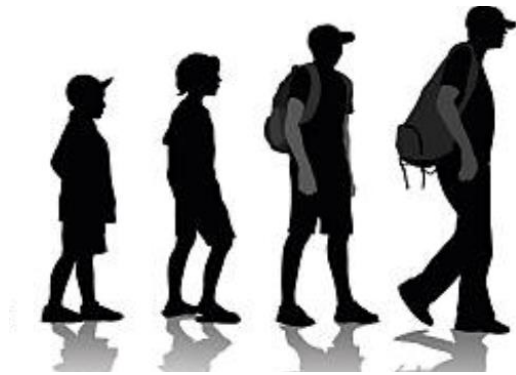
”Barnsäkra” bedömningen av tilläggsbelopp

- Sluta med den juridiska ’katt-och-råtta’-leken kring bedömningen av tilläggsbeloppen!
- Beslutsprocesserna behöver utgå från barnets bästa intressen och barnets rätt till utbildning!
- Förbestämda kriterier för barnets situation och svårigheter på grund av funktionsnedsättningen behöver fastställas.
- Vid ofullständigheter/osäkerhet överinskickade underlag behöver Stockholms stad undersöka den verkliga situationen för barnet, och ta det som bas för besluten.
- **Vi vill vara remiss-instans på det framarbetade regelverket!**

Medverkan i utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor

- Elevgruppen med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar uppgår enligt Socialstyrelsens siffror till strax under 10% i Stockholms län.
- Om Stockholms stad förbättrat stödet för denna elevgrupp kommer en rad positiva effekter uppstå på många 'nyckeltal': kunskapsresultat, ungas psykisk hälsa samt studiero och trygghet i skolan.

- **Vi efterfrågar att få representation i Utbildningsnämndens råd för funktionshindersfrågor.**

Innehåll

- Våra barns situation – en npf-elevs verklighet
  - Hur det går för dem i skolan och hur de mår
  - Konsekvenser av utanförskap
  - Behov versus tillgång
- Lagkraven
  - Skollagen
  - Barnkonventionen
  - Konventionen om funktionshinder
- Våra förslag och synpunkter
  - Kartläggning av tillgängligheten av lärmiljöerna
  - Strukturbidrag – en del av det kompensatoriska uppdraget
  - Tilläggsbelopp
- Sammanfattning och nästa steg

Våra npf-barn behöver ofta en mindre undervisningsgrupp och anpassad pedagogik för att klara skolan och inte utveckla psykisk ohälsa...

Hur kan Stockholms stad se till att våra npf-barns rätt till utbildning bättre ska kunna tillgodoses?

Appendix 1. Vad säger lagarna?

Vad säger skollagen?

Kommuners resursfördelning (Skollagen 2 kap 8b§)

Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Barnens och elevernas lärande och personliga utveckling (Skollagen 3 kap 2§)

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

Vad säger skollagen om tilläggsbelopp?

Bidrag från hemkommunen (Skollagen 10 kap 37§)

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.
Bidraget består av ett **grundbelopp** och i vissa fall ett **tilläggsbelopp**.

Grundbelopp (Skollagen 10 kap 38§)

Grundbeloppet ska avse ersättning för ▪ undervisning, ▪ lärverktyg, ▪ elevhälsa, ▪ måltider, ▪ administration, ▪ mervärdesskatt, och ▪ lokalkostnader. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundskolan.

Tilläggsbelopp (Skollagen 10 kap 39§)

Tilläggsbelopp ska lämnas för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd [...]
Tilläggsbeloppet för en elev i behov av särskilt stöd ska vara individuellt bestämt utifrån elevens behov.

Vad säger diskrimineringslagen?

Diskrimineringslagen 1 kap 4§

I denna lag avses med diskriminering

*[...] 3. **bristande tillgänglighet:** att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till*

– de ekonomiska och praktiska förutsättningarna,

– varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt

– andra omständigheter av betydelse

instruktioner att diskriminera: order eller instruktioner att diskriminera någon på ett sätt som avses i 1–5 och som lämnas åt någon som står i lydnds- eller beroendeförhållande till den som lämnar ordern eller instruktionen eller som gentemot denna åtagit sig att fullgöra ett uppdrag. Lag (2014:958).”

Vad säger diskrimineringslagen?

Utbildningsanordnarens arbete med aktiva åtgärder (Diskrimineringslagen 3 kap 16§)

Utbildningsanordnaren ska inom ramen för sin verksamhet bedriva ett arbete med aktiva åtgärder.

Arbetet med aktiva åtgärder hos en utbildningsanordnare som avses i 15 §2 och 3 ska omfatta

- antagnings- och rekryteringsförfarande,
- undervisningsformer och organisering av utbildningen,
- examinationer och bedömningar av studenternas prestationer,
- studiemiljö

Arbetet med aktiva åtgärder (Diskrimineringslagen 3 kap 2-3§)

Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att

- undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter,
- analysera orsaker till upptäckta risker och hinder,
- vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas, och
- följa upp och utvärdera arbetet enligt 1–3.

Dokumentation (Diskrimineringslagen 3 kap 20§)

Utbildningsanordnaren ska varje år skriftligen dokumentera arbetet med aktiva åtgärder.

Dokumentationen ska innehålla

- en redogörelse för alla delar av arbetet som det beskrivs

Appendix 2.
Vad säger Stockholms egna politiska mål?

Stockholms politiska målsättningar inom utbildningsområdet

”I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

Att klara skolan är den enskilt viktigaste faktorn för att våra barn ska kunna bygga sig ett gott liv. Därför är skolan också ett av de viktigaste verktygen för att öka den sociala rörligheten. En likvärdig skola är en förutsättning för att alla elever ska få möjlighet att lyckas. Skolan skapar förutsättningar och möjligheter för Stockholms barn och unga. Alla barn i Stockholms skolor ska få en bra kunskapsutveckling som skapar förutsättningar för en bra framtid och möjliggör för dem att göra sina egna livsval oavsett var i staden de bor eller vilken bakgrund de har. [...]

Det är angeläget att alla barn ges det stöd som de behöver för att klara sin skolgång och att barn med särskilda behov får de insatser som de behöver så snabbt som möjligt. Staden behöver därför ta fram nya verktyg för skolorna för att säkerställa detta.” (s.5)

”Alla elever ska ha samma möjlighet att välja skola, och därför vill vi införa ett aktivt skolval. Fristående skolor och kommunala skolor ska verka på likvärdiga villkor.” (s.7)

Stockholms budget 2019

Stockholms politiska målsättningar inom utbildningsområdet

Staden konkretiserar rätten till utbildning för elever med funktionsnedsättningar i det styrande dokumentet *”Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018–2023”*:

”2. Rätten till utbildning och att få det stöd som behövs för att nå kunskapsmålen: Personer med funktionsnedsättning ska ha jämlika möjligheter till utbildning av hög kvalitet i stadens alla skolformer, utifrån egna förutsättningar och behov.”

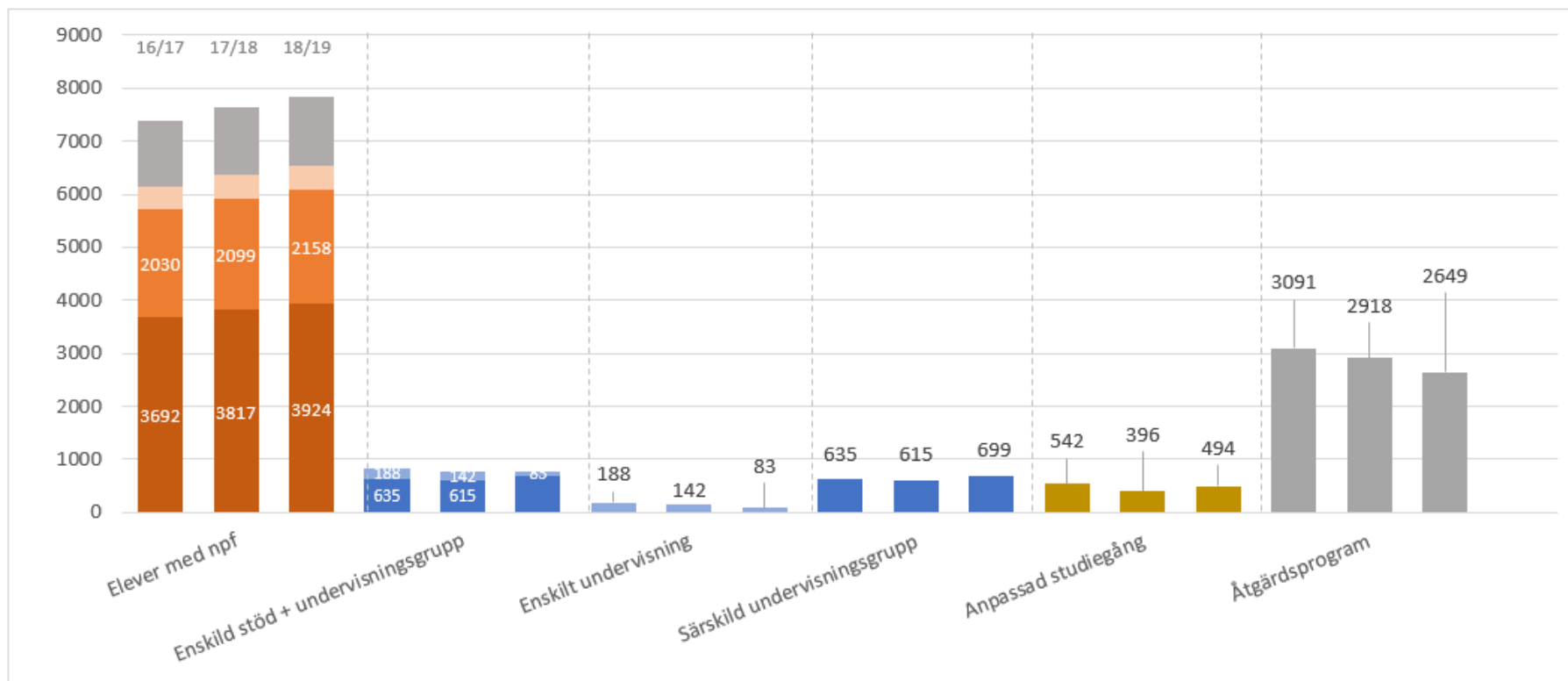

Appendix 3. Situationen i Stockholm

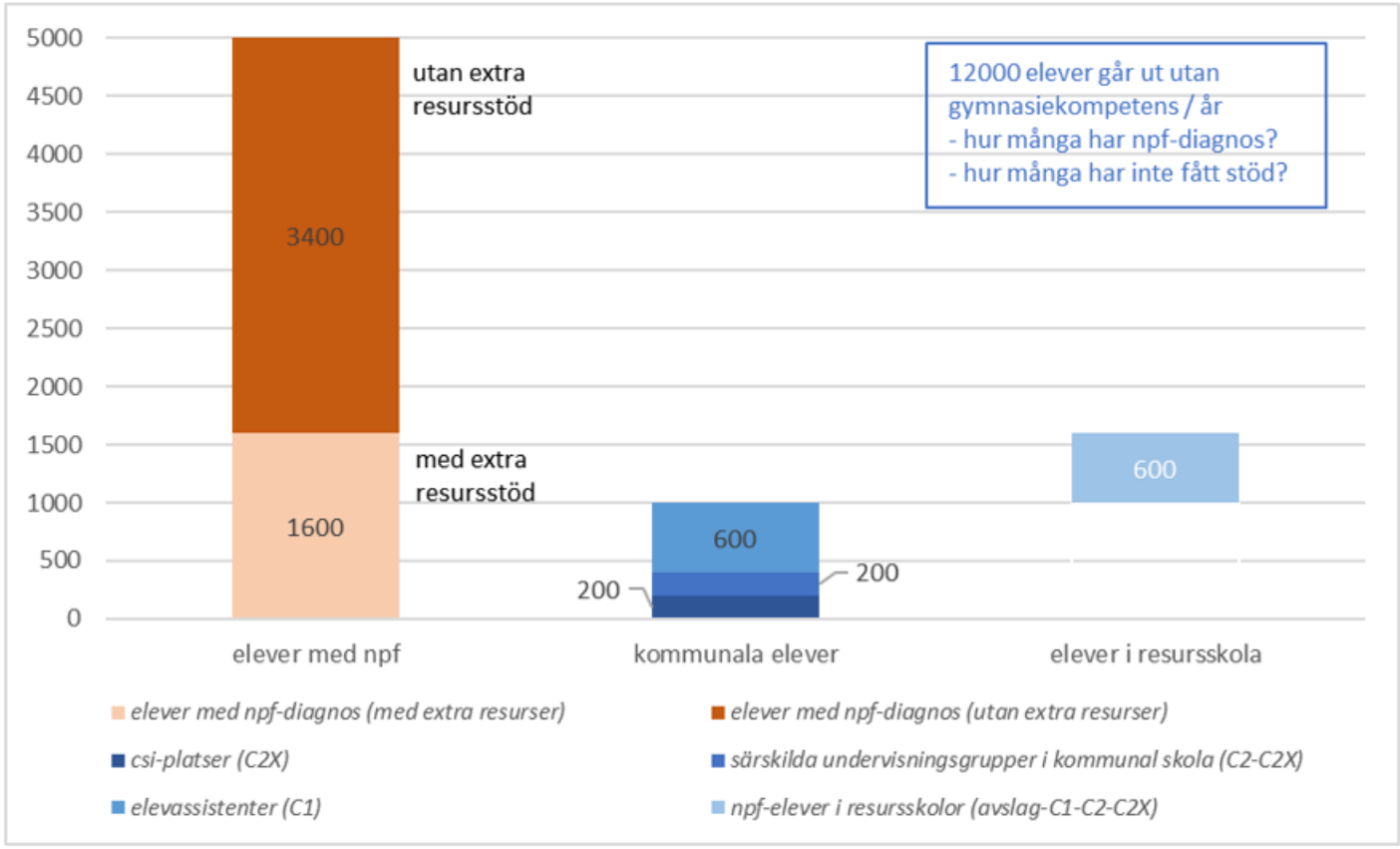

Det finns ett stort gap mellan behoven av särskilt stöd och tillgången på stöd i Stockholms skolor – och gapet ökar

Huvudman: STOCKHOLMS KOMMUN

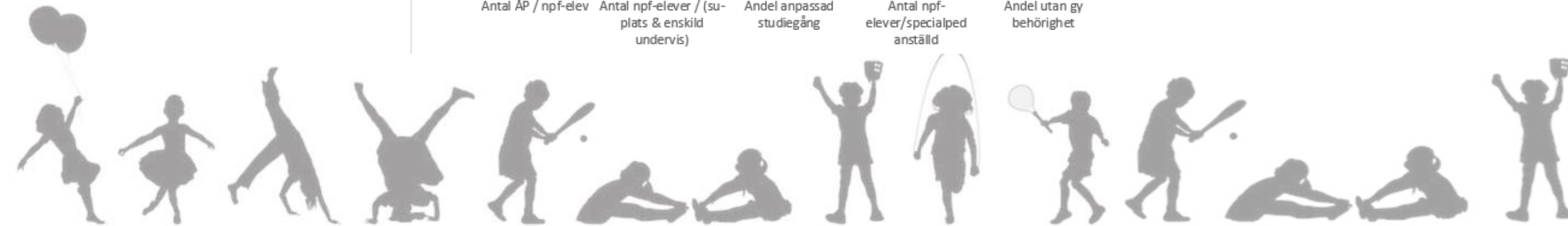
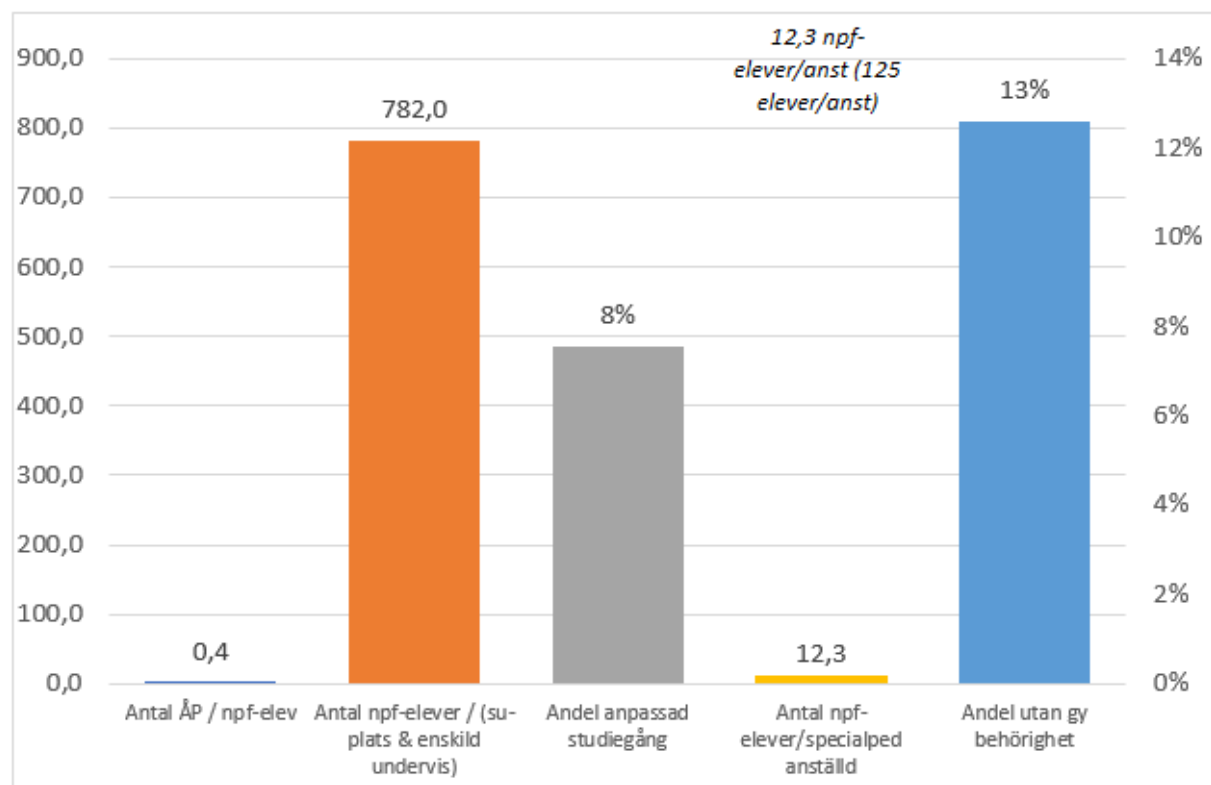
Ett stort antal elever som missar kunskapskraven får inget särskilt stöd, och misslyckas därefter med att uppnå gymnasiekompetens

Det finns ett stort gap mellan behoven av särskilt stöd och tillgången på stöd i Stockholms skolor

Huvudman: STOCKHOLMS KOMMUN

Appendix 4.
Fördjupningsbilder om våra barns behov

Vad är 'npf-elever'? Behöver man ha en diagnos?

Det finns ingen fastställd siffra över den faktiska andelen barn som är i behov av särskilt stöd för detta har man inte valt att utreda (än).

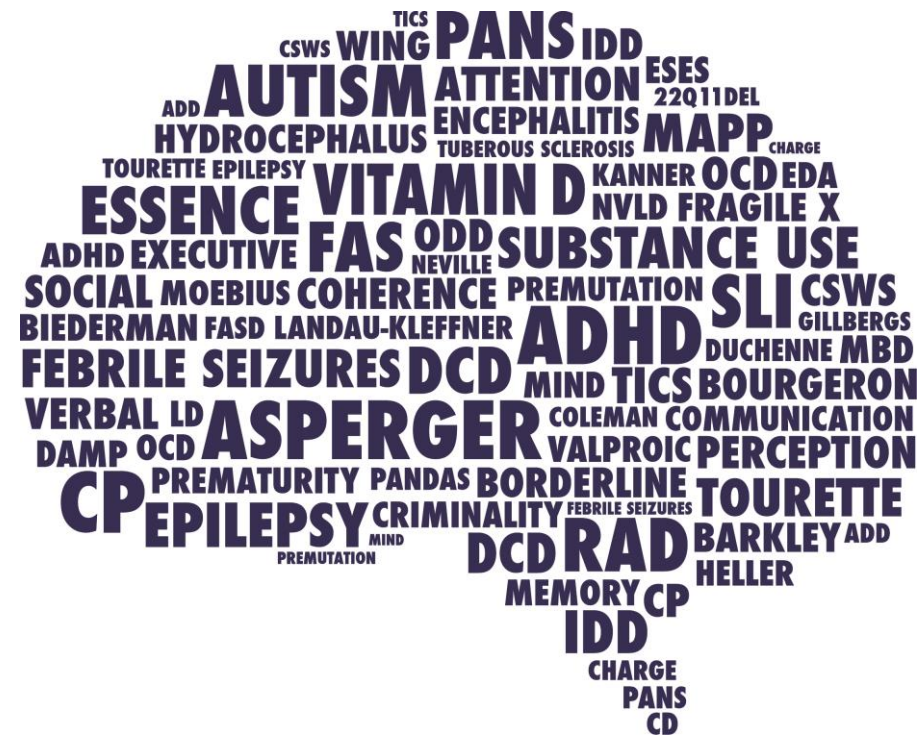
Bland annat finns det neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som omfattar många syndrom (autismspektrum och Asperger, ADHD/ADD, språkstörningar, dyslexi och dyskalkuli, med fler).

Bara elever med NPF utgör 6,8% av eleverna enligt Socialstyrelsen. Utöver det tillkommer en stor andel barn som har svag teoretisk begåvning som också har kognitiva svårigheter och är i behov av särskilt stöd i stor omfattning.

En elev kan ha olika grad av svårigheter, och kan ha fått diagnos eller inte – skollagen gör ingen skillnad.

För enkelhet skall vi kalla dessa elever samlat för **'npf-elever'**.

Det finns många andra elevgrupper med stora behov också i den svenska skolan, utöver npf-eleverna, såsom nyanlända elever, elever i socioekonomiskt utsatta familjer mm.

Vad orsakar psykiska ohälsa hos barn i behov av särskilt stöd?

En av anledningarna är att inkluderingstanken har tolkats som att alla elever i den vanliga skolan ska gå i den stora klassen i det stora klassrummet. En tolkning som har varit förödande för många av dessa elever som vi talar om här, när de tvingats in i det stora sammanhanget i den vanliga (kommunala skolan). Istället för inkludering blir sammanhanget för svårt och många blir utslagna. Det är viktigt att förstå att inkludering ser olika ut för olika personer, att kunna få känna tillhörighet i ett sammanhang, är inte synonymt med att det ska vara i en stor klass. En fysisk inkludering blir i detta fall en social exkludering.

Det är dessutom en orimlighet att ställa kravet på en lärare i det stora klassrummet att ge det omfattande stöd som dessa elever är i behov av och samtidigt som hen ska ta hand om alla andra.

Det är oerhört viktigt att veta och förstå att lärandet ser väldigt olika ut för barn rent generellt sett, en del lär sig snabbt och mycket, en del lär sig långsamt och mindre. För många av de barn vi nämner här tar det längre tid att lära sig, och längre tid att befästa kunskaperna. Den tiden får barnen i regel inte i en vanlig skola.

Det är för stora klasser för att hinna med det och undervisningen hinner inte anpassas.

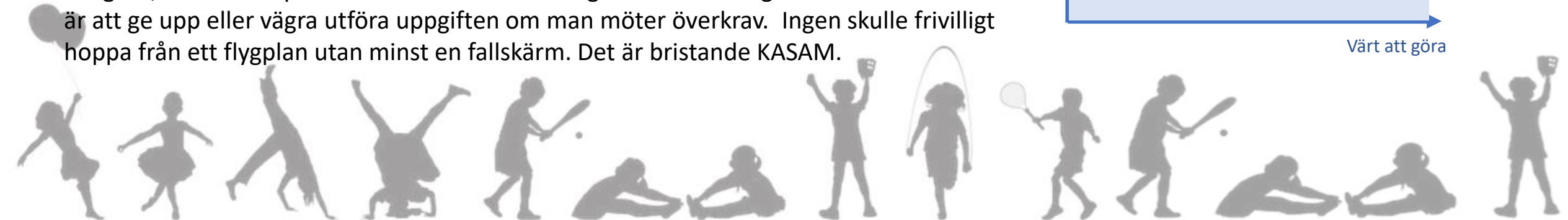

Rätt stöd i tid...

Utöver det ställs det höga krav på barn idag att kunna resonera och lösa problem, tänka abstrakt, förstå komplexa idéer, lära sig snabbt och lära sig av sina erfarenheter. Det är ofta exakt det som barn med behov av särskilt stöd har svårt för. Det är vanligt att inlärningstakten är långsammare, att man har problem med att läsa/skriva/räkna, svårt att arbeta självständigt, svårt med det sociala och svårt att aktivt söka kunskap samt problem med tidsuppfattning. De är i stort behov av konkret och enskild hjälp. De är i behov av lärartäthet, av mindre gruppundervisning, en-till-en undervisning, anpassade lektioner, anpassade underlag och inlärningstekniker, anpassade lokaler och personal som förstår och har kompetens om deras behov och inlärningsförmågor.

När man har dessa svårigheter och ska koppla på kunskapskrav och det centrala innehållet som barnen ska klara av för att få godkända betyg, är det inte svårt att förstå att motivationen svalnar. Målen blir alldeles för höga och känns onåbara. Om man inte får känslan av att man ens har möjlighet att lyckas för att ribban ligger konstant för högt, ofta i flertalet eller alla ämnen, är det inte underligt att man börjar må dåligt.

Om man inte heller får stöttning, pepp och förståelse i sin arbetsmiljö är det inte konstigt att de utvecklar psykisk ohälsa. Det skulle till och med en vuxen må oerhört dåligt av, men det vi pratar om är barn. En helt logisk och mänsklig försvarsmekanism är att ge upp eller vägra utföra uppgiften om man möter överkrav. Ingen skulle frivilligt hoppa från ett flygplan utan minst en fallskärm. Det är bristande KASAM.

Det bästa för barnet...

En elev i målgruppen kan behöva lägga oproportionerligt stor del av sin energi på att bara klara av att vistas i skolmiljön. Detta ger mindre eller ingen energi till inläring och sämre resultat samt kraftigt ökad risk för sekundär psykisk ohälsa. Detta ger både ökat lidande och sämre livskvalitet.

Att minska stressnivån är en grundpelare i all multimodal behandling som utgör grund för behandling av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, dvs skall alltid ges innan eventuell farmakologisk behandling övervägs. Syftet är att stärka skyddsfaktorerna i barnets liv och att om möjligt begränsa riskfaktorerna. Det mest betydelsefulla stödet till barn och ungdomar är det som kan ges i barnets vardagsmiljö, dvs skolan. (Enligt *Kunskapsstöd från Socialstyrelsen till barn, ungdomar och vuxna med adhd*).

Att få rätt stöd i skolan, i ett litet sammanhang och att ha en kravställning som rimmar med barnets förmåga är A och O för dessa barns hälsa och utveckling. När detta inte finns skapas psykisk ohälsa. Barn som inte mår bra. Barn som upplever stress, sömnsvårigheter, huvudvärk, ångest och svårigheter att hantera vardagen. Barn som får depressioner och barn som blir hemmasittare.

Det behövs långsiktighet, ansvarstagande och förebyggande arbete...

Att redan i skolan sortera bort barn genom att tvinga dem att gå genom grundskolan på orimliga villkor, är omänskligt och dålig samhällsekonomi. Vi har inte råd att slå ut barn, inte råd med att föräldrar och utslagna elever drabbas av psykisk ohälsa, istället för att med rätt stöd bli friska och produktiva medborgare. Det som oroar oss är varför man inte kommer igång med det förebyggande arbetet och har ett långsiktigt ansvarstagande för att minska psykisk ohälsa för barn och unga.

Det som händer med resursskolorna är ett tydligt exempel på det. Vad beror detta på? Beror det på:

- bristande kunskap om NPF och vad som krävs i särskilt stöd för målgruppen i kombination med bristande kännedom om skollagen hos de involverade? Bristande kunskap om resursskolors betydelse och värde för barnen?
- att det saknas vilja att ha barnens perspektiv och barnens bästa för ögonen?
- att det enbart är pengar som styr?
- bristande ansvar och uppföljning i de olika leden inom kommunen mellan politiker och tjänstemän?
- att det är lättare att skjuta ansvaret vidare och komma undan ansvar?

Det krävs krafttag och en realistisk plan som inte bygger på att ansvaret hela tiden skjuts på någon annan. Kostnaden av detta kortsiktiga och stuprörsaktiga handlande medför en överhängande risk av ökad psykisk ohälsa bland barn, och då särskilt för barn i denna målgrupp.

